

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:
 Egy évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 .
 Szűzben kézben tartva:
 Egy évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egy évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnepnapok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 A szerkesztőség kizárólag visszaműködés
 vagy megújításra nem vállalkozik.
 Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.
 Helyi árak 3 fillér.

NAGYVÁRAD okt. 1.

Bukott vezér és bomló párt.

(—a.) Váratlanul és hirtelen jött ugyan Khuen-Héderváry gróf bukása, de arról minden politikus meg volt győződve, hogy nem maradhat sokáig a miniszterelnöki széken.

Soha sem volt népszerű a magyar politikai világban. Tisza Kálmánnak volt a kreaturája és tanítványa, a ki a politikai ravaszságot, a kortes politikai rendszert és ennek főszekélyét, az erőszakosságot jól megtanulta mesterétől, külső sikereket tudott is felmutatni, de a magyar politikai világgal keveset érintkezett s nem volt annyi politikai érzéke, hogy észre vette volna, hogy a Tisza-rendszer lejárt magától, avval már nem lehet többé politikai pártot vezetni Magyarországon.

Még ha népszerű lett volna is, akkor is sokat ártott volna neki az a körülmény, hogy éppen akkor hagyta ott Horvátországot, a mikor ott nyílt lázadásban állott a nép s napirenden voltak a véres zavargások.

Ennél a pontnál el kell ismerni azt, hogy méltatlanul támadták Héderváry grófnak magyar hazafias érzelmeit, méltatlanul hurcolták meg grancsárnak s más effélének nevezvén őt. Magam is jártam Horvátországban s tösgyökeres magyar emberektől dicsérni hallottam az ő magyar hazafias érzését, gondolkodását, mely egész horvát báni működésén végig vonul; sőt az volt a baj s a zavargások-

nak egyik oka, hogy nagyon erőszakos módon akart barátokat szerezni a magyarság ügyének. Az ugyan — minden czáfolat daczára — teljesen bizonyos, hogy a legutóbbi horvát zavargásokat Bécsből rendezték; ott a hely színén hallottam, hogy 32.000 koronát kaptak Bécsből s ezen összegből rendes nap-számot fizettek a tüntetőknél. De az elégedetlenséget szította a bán erőszakos politikája.

Ha néha-néha fel is jött a bán Zágrábról a főrendiház üléseire, mégis idegen volt előtte a magyar politikai légkör s távol állott a magyar nemzeti aspirációk világától, a melybe bajosan vezethette őt be tanácsadója — Tomasich miniszter. Már első beszédében közjogilag inkorrekt kifejezéseket használt, a miből nyomban nagy vihar keletkezett.

Parlamentileg iskolázott ember ugyan Khuen-Héderváry gróf, de nem nagy szónok és a mi még nagyobb hibája volt, nem bírt annyi közjogi tudással és retorikai művészettel, hogy ellenfeleinek sophismáin átlátott volna s velük megbirkózhatott volna.

Ezek mellett még csendes időben is bajosan tarthatta volna magát sokáig a miniszterelnöki széken, hát még az obstrukció és ex-lex válságai közt?! Hozzájárult a megvesztegetések ügye s mindezek tetejébe a chlopyi hadparancs és az ezt magyarázó királyi manifesztum, mely a legnépszerűbb miniszterelnök pozícióját is megingatta volna.

Hogy mégis meglepetés volt Khuen-Héderváry bukása, ez abban leli magya-

razatát, hogy senki sem tétélezte fel a szabadelvű pártból, hogy a képviselőház nyílt ülésén hagyja cserben vezérét.

Alkotmányunk visszaállítása óta ez az első eset, ez is inkább a véletlen műve, mintsem előkészített puccs, a minek hirdették. Igaz, hogy a kormány leszavazásában pártjának mindkét nagy árnyalata részt vett, Ivánka kezdte, Kubinyi folytatta, de mégis annak a kétségtelen jele az, hogy teljes fejtelenség uralkodik ebben a pártban, melynek egységét nem adhatja vissza többé semmi.

A szabadelvű pártnak kilenczes bizottsága most dolgozik a pártnak katonai programján. Czélszerű lenne azt a bizottságot utasítani, hogy ne csak a katonai kérdésekre vonatkozólag, hanem a politika egész mezején új programot adjon a pártnak.

A szabadelvűségekből kevés maradt már meg ebben a pártban, nem baj, nem szabadelvűsége van szüksége az országnak, hanem kenyérre. Ha most a katonai kérdések rendezése kapcsán lekerülnének napirendről a közjogi kérdések, teljes erővel hozzá kellene látni a közgazdasági reformokhoz; tessék erre csinálni programot. Legyen az a program kész mire a párt új vezért kap s aztán akinek nem tetszik a program vagy a vezér — mehet, ha kisebb lesz is a párt legalább egységesebb s megveti az alapját egy egészséges pártalakulásnak.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A tudomány szemben a fájdalommal.

Francia eredetiből* fordította: Dr. Némethy Gyula.

Gyöngék vagy erősek, kicsinyek vagy nagyok, szegények vagy gazdagok, ahányan csak vagyunk, mind ismerjük a fájdalmat, tapasztalván azt ezerszer. Sikoltással, könnyekkel jön a gyermek világra, vesződség és szenvedések között hagyja el az öreg az életet. Mondhatni, a természet tejszeleg magának azzal, hogy folyton szembeállítja a fájdalmat a gyönyörrel.

Vannak-é akik sohasem szenvedtek? A kérdés különösnek tűnhetik föl: pedig tényekkel felelhetni reá. Vagy husz éve az amerikai orvosok egy olyan ember esetét jegyezték föl, aki sohasem érzett jelentékeny fájdalmat. Elég előrehaladott kort érve, szurást, vágást, je-

* Lectures pour tous. Septembre. 1903. 1106—1110. l.

lentékeny megcsönkítást fájdalom nélkül viselt el. Egy szemhólyag műtét alkalmával teljesen mozdulatlan maradt. Komoly belső baja támadt, melynek lefolyása alatt alig érzett valami fájdalmat. Legutóbbi időben egy fiatal mexikói nő vetette magát alá orvosi vizsgálatnak, kit szurhattak, égethettek tüzes vassal, a nélkül, hogy érezte volna. Vagy itt van a Saint Antoine kórházban kezelt fiatal leány esete, ki forró vízzel öntötte le a kezét. Csak akkor vette észre, hogy megégette magát, mikor az első nagy hólyagok jelentkeztek. Ezek mind nyilván nem normális emberek. Betegek mindannyian. Egyébiránt meg van ennek a vizsgálója, vagyis olyan emberek, kiket megkínóztatunk képzelet betegséggel. Igen érdekes kísérlet ez, melyet gyakran megpróbáltak a Salpetriére-ben. Ime itt egy fiatal leány »hipnotikus alany«, ahogy az orvosok nevezik. Elalattatják s azt mondják neki, hogy méhek lepették el. Rögtön elkezd rázni a fejét, dörgölni arcát, fut és viaskodik, végre még a ruhát is lehányja magáról, hogy a képzelet méhektől megszabaduljon. Egy másiknak azt »szüze-

rálják«, hogy heves fogfájása van. Menten összevonaglik, könnyei megerednek, egész magartartása kínos fájdalmat árul fel.

De ám hagyjuk a beteges, patológikus eseteket. Kérdezzük inkább, honnan származik a fájdalom, melyet mi szoktunk érezni? mi az oka, mi a természete? Ha fagyos, rossz időben a kályha mellé telepszünk el, kellemes meleg érzete támad bennünk. Hogy jobban élvezzük, még közelebb toljuk székünket a kályhához. De ime, mozdulatunkkal vigyázatlanságból a fűtött kályha oldalához értünk: az égetésre fájdalmas kiáltás tör ki ajkunkon. Távlabbról a meleg kellemes érzést támasztott bennünk, melyet a bőr idegei készséggel vezettek az agyvelőbe. De midőn a cselekvés közvetlenebb, erélyesebb lőn, az idegek által vezetett megrázkódás oly heves lett, hogy a gyönyör érzete egy erősebb, élesebb érzetnek, a fájdalomnak adott helyet. Gyönyör vagy fájdalom tehát a megrázkódás azon módjától függenek, amelybe valamely benyomás hozza az idegeket. Egy gyöngéd és futólagos csiklandozásban semmi fájdalmas nincs; és mégis

**Nagymennyiségben megérkeztek
 szőlő szállító kosarak**
 5 és 10 kilós űrtartalommal.

Az iskola idény beálltával különböző alakú kötökosarak, iskolatáskák, melyek legolcsóbb árakban lesznek árusítva. Továbbá nagy választék gyermekkosárakban, utazó kosarakban stb.

Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel

OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése

401.

Nagyvárad, Fő-utca, Barts-ház.

Közjogi képtelenségek.

Kvassay István, a konzuli főtörvényszék elnöke ily czimmal adott ki egy vékonyka röpiratot, a melyben erős, kissé tulságosan haragos hangon elítéli az ellenzék harczát a magyar vezényszóért. Fejtegetésének lényege az, hogyha a törvény a budgetmegszavazás idejének megállapítása által mintegy klotürt szabott a király felosztási jogának, akkor tessék ezt az ellenzékre is alkalmazni s klotürt szabni az ellenzék beszélkedvények is. Vagyis szerinte *kötelessége* a házelnöknek gondoskodni arról, hogy az év végével a jövő költségvetés meglegyen.(!) Az önálló magyar hadsereg és magyar vezényszó neki »elfogadhatlan kicsinyiség,« az indemnity megtagadása »burkolatlan politikai zsarolás« és »erkölcsileg elvetendő ténykedés«, az ujonczok megtagadása »az ország vitális érdekei ellen elkövetett merénylet.« Ezek rövid, de nem velős odavetése után nem kevesebbet ajánl, mint hogy a többség az elnökkel együtt mondjon le a mandátumáról, a maradékot aztán ugyis fel kell oszlatni.

De érdekes feje lehet **Kvassay** István urnak, a konzuli főtörvényszék elnökének!

Igaz! A füzet boritékja vörös. Zöldnek kelene lennie.

A v á l s á g.

Khuen-Héderváry gróf a kabinetiroda utján arról értesült, hogy O felsége a benyújtott lemondása felett a vadászatról való visszaterése után fog dönteni és így Héderváry vasárnap este utazik Bécsbe, ahol hétfőn délelőtt fogadja O felsége kihallgatáson. A kormány nem vesz részt a szombati ülésen, nem pedig 2 okból: I. mert indítványára napolták el a Házat az új kormány bemutatkozásáig, II. mert nem akarja magát kitenni annak az eshetőségnek, hogy ismét minoritásban maradjon.

A sajtó egyrésze mindennemű kombinációkat fűz ahhoz, hogy minő okok birták rá gróf Khuen-Héderváryt és kabinetjének tagjait arra, hogy az üléstermet, lemondásuknak az országgyűlés előtt való bejelentése után elhagyják, illetékes helyről arról értesülünk,

hogy Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök azon felfogásból indult ki, hogy parlamentáris elvek szerint a tanácskozás és határozathozatal, a felelős kormány lemondása után, amely a végrehajló hatalom, minden politikai jelleget nélkülöz és azért annak sem értelme, sem célja nincs. Általános parlamentáris szokás szerint a tanácskozás mindenhol meg is szűnik, mihelyt a kormány a törvényhozásnak lemondását bejelentette. A jelen esetben annál is inkább abba kellett hagyni a tanácskozást, mert a kormány már nem rendelkezett többséggel, amiért is nem lett volna módjában egy a vita folyamán felmerülő kérdéssel szemben hatályosan állást foglalni. Ez a motiváció oly annyira elegendő, hogy teljesen helytelen a megsértett érzékenységet vagy a képviselőház iránt való tisztelet megtagadását gróf Khuen-Hédervárynak imputálni, ki különben, mit ellenfelei sem tagadhatnak, mint minden ténykedésében, ugy ezúttal is szem előtt tartotta a parlamentáris gyakorlat és ügyvitel szabályait. Ez értelemben gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök, amint az ellenkező állításokkal szemben határozottan konstatálni kell, kötelességének tartja az ügyek ideiglenes vezetését, míg O felsége másképen nem intézkedik. Khuen-Héderváry miniszterelnök vasárnap Bécsbe utazik és hétfőn délelőtt O felsége kihallgatáson fogadja.

A függetlenségi párt értekezlete.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 1.

A függetlenségi párt ma délelőtt 11 órakor értekezletet tartott Kossuth Ferencz elnökletével. Jelen voltak:

Kossuth F., Thaly K., Barta Ö., Nessi P., Tóth J., Bedőházy J., Kállay L., Reich A., Papp Z., Kelemen B., Bakonyi S., Gáll S., Kálosy J., Madarász J., Lengyel Z., Gabányi M., Hegedüs B., Benedek J., Hentaller L., Barabás B., Luby B. és Szatmári M.

Kossuth elnök megnyitván az ülést bejelenteti, hogy a szombati ülésen nem vehet részt, mert ma elutazik és csak szombat délután tér vissza. Kéri a pártot, hogy a szombati ülésre szónokokról gondoskodják.

Thaly Kálmán az öreg bakák ügyét okvetlen szóra akarja tenni és a párt álláspontjának kifejezésére Tóth Jánost kéri fel.

Tóth János szívesen tesz eleget. Kéri azonban, hogy Endrey Gyula is szólaljon fel a kérdésben. Együttal szükségesnek tartja, hogy valaki az általános politikai helyzetről is mondjon valamit.

Kossuth elnök határozatként kimondja, hogy a katonai kérdésben a szombati ülésen Tóth János és Endrey Gyula fognak felszólalni. Az általános politikai helyzetről való felszólalásra Polonyi Gézárt kéri fel. Elnök felhívja az értekezlet figyelmét, hogy az ország különböző részéről beérkezett szocialista átiratok tárgyalására egy ad hoc értekezletet határozott el, óhaja, hogy e tárgyban a jövő héten tartanak értekezletet.

Hentaller, **Benedek** és **Szatmári** is szükségesnek tartják, hogy ama értekezlet mielőbb megtartassék. Barta Ödön indítványozza, hogy bizottság küldessék ki, mely az értekezlet elé véleményes jelentést terjeszzen.

Bakonyi figyelmeztet arra, hogy a szocialisták egy áruvalata nemcsak az általános választói jogot, de a progresszív adót is követeli. Bedőházy szerint nem arról van szó, hogy egyik vagy másik mellett állást foglaljunk, mert ez benne van a párt programjában, de arról van szó, hogy obstrukcióban követeljük a kormánytól ezek teljesítését az által, hogy a béke egyik feltételül tűzzük ki. Ez azonban nem lehet.

Thaly Kálmán: A bizottság kiküldéséhez hozzájárul, mert a kérdést rendkívül fontosnak tartja, a maga részéről azonban eleve kijelenti, hogy az általános választói jogot csak azon korlátozással fogadja el, hogy feltétele a magyarul irni és olvasni tudás legyen.

Szatmári Mór és **Lengyel** Zoltán hozzászólásai után Kossuth a kiküldött bizottság tagjaiként ajánlja: Justh Gyulát, Komjáthy Bélát, Benedek Jánost és Szatmári Mórt.

Egyhangúlag elfogadják, végül Barabás Béla indítványára elhatározzák, hogy a főváros által rendezendő Rákóczy-ünnepen, valamint okt. 6-iki gyászünnepélyeken a párt testületileg vesz részt.

a morva testvérek, az anabaptisták egy szektája, kiknek meg volt tiltva a vérontás, a gonosztevéket végtelenségig menő csiklandozással végezték ki. Vannak szagok, amelyek kinosak; az erős fény elvakít; a tulerős hangok beszakítják dobhártyánkat. Rameau, a híres zenész egy alkalommal kutyáját ugatni hallván, fölkiáltott: hamisan ugat! s kilökte a kutyát az ablakon. Egy egyszerű kísérlet bizonyítja, mily óriási szerepet játszanak az idegek a fájdalomban. Vegyünk egy kutyát; sivalkodni fog, ha csipjük, szurjuk, vagy égetjük a lábát. De vágjuk el csak a lábszárába vezető idegeket, szurhatjuk, vágthatjuk, szoríthatjuk, égethetjük, kinyomhatjuk ezer módon, a nélkül, hogy a fájdalom legcsekélyebb jelét adná. Miért? Mert az idegek el levén vágva, nem közlekednek többé az agyvelővel s nem adhatják át annak a meg-rázkódást, amely ereje szerint gyönyörre, vagy fájdalomná válik.

Mint egyéb dologban, a fájdalommal szemben tanúsított magaviseletükben is különböznek az emberek. Minden utazót meglepett az a rendkívüli mód, melyen a természeti népek a fájdalmat elviselik. Bazile Feris beszéli, hogy Karasban, Uj-Guineában a benszülöttek kókuszrostokból készült fonadékokat kötnek karjaik és derekukra, azt meggyújtják s mint új stoikusok megkezdik a szenvedés toróáját: győztes e küzdelemben az lesz, aki legtöbb égést bír ki, mosolylyal ajkainál. A huronok, irokázok foglyaitak ezer kegyetlenkedéssel il-

letik, melyeknek legkisebbje az, ha csak a bőrét tépik vagy körmeit szaggatják ki: az így megkínzott foglyok pedig rágyújtanak halál-énekekre, s ezer győtrelem között is dacolnak legyőzőjükkel. Egyébiránt miért menjünk ily messzire példakért? Nem konstatalhatjuk-e közvetlen környezetünkben is, hogy hányféle lehet az ember magatartása a szenvedésekkel szemben? Erdekes tény például, melyet sok orvos konstatalt: nem mindig az erőteljes emberek bírják ki jobban a fájdalmakat, amint hogy a görög mitológiában Herkules ordásától viszhangzik az Oeta hegy oldalán, hol t. i. Nessus inge, melyet magára vett összeégette husát. A régi sebészek följegyzései, kik még kloroform nélkül végezték műtéteiket, valóban emb-rfeletti csudás szenvedésekről beszélnek, melyeket egyesek meglepő bátorsággal állottak ki. Egyes francia katonák döltek amputáció alatt s egy, akinek egyik karját levágták gratulált magának, hogy ezentul csak félkezeyt kell venni! Egy nő husz percig tartó rák-operációt állott ki egyetlen sóhajta nem ejtve s a nélkül, hogy imádságát abbahagyta volna. Aki ez esetet elbeszéli, Mare Antoine Petit a lyoni kórház sebésze, hozzáteszi: »Kézem már elfáradt, de az ő bátorsága nem. Százszor ismétlődött ez az eset szemem előtt, még pedig legtöbbször nő volt a szenvedő.« Jegyezzük meg egyébiránt, hogy mi maunk sem vagyunk egyformák a szenvedés elviselésében. A fogfájás tür-

hetetlen fájdalma még kinosabbnak tűnik föl éjjel, midőn semmi zaj, semmi mozgás nem szórakoztatja figyelmünket, azaz agyvelőnk, mely akkor teljes erejével érzi az idegek által hozzávezetett fájdalmat. Viszont a fájdalmat kevésbé élénken érezzük ha valami egyébbel el vagyunk foglalva. Pascal egy éjjel, hogy felejtse fogfájását, hozzákezdett a cikloidok problémájának megoldásához; Archimedes mértani ábrák rajzolásába merülten, nem hallotta a lármát, mely Syrcusa bevételét kísérte, s alig érezte a halálos csapást, melyet egy katonára mért rá. Aldozatuk nagyságába merült lélekkel, a keresztény vértanúk örömmel fogadták a szörnyű büntetést, melyet rájuk szabtak. Cranmer canterbury-i érsek, kit mint eretneket égettek meg 1586-ban, hosszabb ideig beszél, kezét a lángok között mozdulatlanul tartja, míg csak össze nem roskad, s hamuvá nem ég. Thomas Haake a máglyán talál magának annyi erőt, hogy barátait megnyugtassa, hogy fájdalma elviselhető. Többet is mondhatunk. Vannak emberek, kiknek lelki állapotuk az idegek vagy az agyvelő elváltoztával olyanná válik, hogy szeretik a fájdalmat, mert az a gyönyör érzetét kelti föl bennük. Ball doktor, a Szent Anna kórház orvosa azt mondotta, hogy némely morfinisták azért szeretik a morfiomot, mert a beszúrás által okozott elég élénk fájdalom bizonyos keserű érzetet kelt bennük. Egy fiatal leány, kiroi Dheur doktor beszél valóságos vitéz-

Városi közügyek.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése.

A megszokott egyhangúsággal ment végbe tegnap délután Nagyvárad város közigazgatási bizottságának rendes havi ülése.

Beöthy László főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Dús László városi főügyész, dr. Baróthy Akos városi főorvos, Pfuhl Agoston kir. pénzügyigazgató helyettes, dr. Nagy Géza kir. ügyész, Varró Domokos kir. főmérnök, dr. Grámm Károly árvaszéki h. elnök, dr. Istvánffy István I. aljegyző, Eleméry Ferencz aljegyző, továbbá dr. Hoványi Géza, Frankó Endre és Szokoly Tamás bizottsági tagok.

Az ülés megnyitása után **Eleméry** Ferencz előadó felolvasta a polgármester havi jelentését, amelyből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A **közegészségügyi** állapot szeptember hónapban úgy általánosságban, mint népmozgalmi tekintetben is jó volt. A heveny fertőző betegségek szárványosan mutatkoztak. Hasi hágy-mázban megbetegült 5, meghalt 2, vörhenyben 5 és ronszó toroklobban 7 megbetegülés történt, 1—1 halálzással. Uralkodó kór e hónapban is az emésztő szervek hurutos bántalmi voltak.

A Szent László járványkórházban szeptemberben 11, a Sztaroveszky gyermekkórházban pedig 33 beteg volt gyógykezelés alatt.

Élve született 128 gyermek. 67 fiú, 61 leány. Elhalt összesen 105 egyén, 54 férfi és 51 nő. A szaporodás 23, illetve az idegenek leszámításával 51. Elhaltak városrészek szerint Újvárosban 19, Olasziban 25, Váralja-Velence és Csillagvárosban 20, a kórházakban 40. Öt éven alóli gyermek 37 halt el. Szegény beteg 340 gyógykezelést az orsz. betegápolási alap terhére.

Az állategészségügyi állapot jó volt.

A **közbiztonsági** állapot szeptember hónapban — leszámítva a szept. 9. este és 20. délután az utcai csöcselék okozta rendezavarásokat — kielégítő volt.

Lopás 41, sikkasztás 3, hamis pénz forgalomba hozatala 2, hatóság elleni erőszak 4, csalás 1, izgatás 1, vagyon rongálás 1, jogtalan elsajátítás 1, súlyos testi sértés 5, könnyű testi sértés 11 esetben volt bejelentve. — Letartóztatva volt 48 egyén, ezek közül a bírósághoz átkisérteztett 13, eltolonczoltatott 35. — Kihágási feljelentés 151 esetben történt. A lefolyt hónapban 4 tüzeset történt.

séggel állott ki egy műtétet, amely egy körmenek kiszakításából állott: a reálmozott dicséretnek annyira hizelegtek neki, hogy rögtön különféle fájdalomnak akarta magát kitenni, újabb bókok fejében. Egy férfi, ki több alkalommal megkísértette elvágni a nyakát egy porcellán tányér cserepeivel, így fejtette ki dr. Morean de Tours előtt tapasztalt érzeteit: »Az első kísérlet alkalmával valami különös érzés fogott el, de amelyet nem lehet fájdalomnak neveznem, a második alkalommal nemcsak, hogy nem szenvedtem, de valódi élvezet volt, mikor az üveg szaggatta bőrömet.«

Érdekesebb tény az érzetek e teljes elferdülése **átfordulása** (perversion) a gyönyörűsége változott fájdalom, melyre egyébiránt az állatvilágban is tudunk példát. A Phoenix-park állatkertjének egy nőstényoroszlána egy nap elkezdte, rágni a saját farkát: miután darabonként leharpadt és lenyelt, amennyit el tudott érni szájával, nekifogott egyik lábának. Le kellett őlni a szerencsétlent. Az ezen alkalomból Angliában, Németországban és Hollandiában tartott anketeken konstatálták, hogy hasonló esetet lehetett tapasztalni tigrisnél, rókánál, jaguár-nál stb.

Leszámítva azonban e kivételes eseteket az ember, mihelyt szenvedni kezd, iparkodik megszüntetni a fájdalmat: a gyógyítás művésze mindig egyszersmind a megkönnyebbülés volt. A fájdalom ellen való küzdelemben a régi orvosoknak távolról sem állottak oly

A **közdok** szeptember havi bevételi eredménye kedvezőtlen, amennyiben 25,550 korona 97 fillérrel kevesebb kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban	—	—	851 kor. 92 fill.
» kamatban	—	—	77 » 33 »
betegápolási pótdobban	—	—	118 » 99 »
hadmentességi díjakban	—	—	50 » — »
iparkamarai illetékben	—	—	2743 » — »
házas adóban	—	—	90 » — »
fegyveradóban	—	—	6 » — »
orsz. cselédpénztári járulék	—	—	1 » 20 »

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.

Törvényhatósági utadobban 4000 kor. 64 fillér, kamatban 12 kor. 80 fillér folyt be.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú iparhatóság által kiadott 9 iparigazolvány, megszűnt 4 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő bemutatta a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratát, melyben elrendeli, hogy az iskolafentartó hatóságok és testületek a tanerők elhalálozását vagy eltávozását egy hónapi határidőn belül a miniszternél bejelenteni kötelesek. — A leiratot tudomásul vették s közlik az iskolafentartókkal.

Érdekesebb volt a földmivelésügyi miniszternek egy leirata tejhamisítás ügyében. A közigazgatási bizottság Paszler Józsefet hamis tej forgalomba hozataláért 50 korona fő- és 25 kor. mellékbüntetésre ítélte. — A földmivelésügyi miniszter megválogtatta a közig. bizottság határozatát s az illetőt a tej hamisításáért 80 koronára s külön a hamis tej forgalomba hozataláért 30 korona pénzbüntetésre ítélte.

A miniszter ezen kettős büntetése a bizottság tagjainál feltűnést keltett.

Néhány apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

Az új évnegyed küszöbén bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveinket és irányunkat ismerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hisszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem annál nagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Czé-

eszközök rendelkezésükre, mint manapság. Alig hatvan esztendeje, hogy a kloroformot ismerik. Ha a sebésznek meg kellett operálni valamely beteget, elkábitotta azt valami narkotikus szerrel, vagy leitatva. Mikor aztán a beteg elkábult erős kezek megragadták s odaszögezték az asztalhoz, mialatt az orvos vágta a húsát, vagy fűrészelte a csontját. A türelmetlen fájdalomtól a szerencsétlen páciens ordított s mire visszavitték ágyába, sápadt, kimerült volt, hideg verejték lepte el, ha ugyan nem vesztette el eszméletét újból. Az egyedüli, amit a sebész betegéért tehetett az volt, hogy meg rövidítette fájdalmát rohamos operációval. Ebben a régi orvosok csudákat műveltek; oly gyors és biztos volt a kezük, hogy alig van fogalmunk manapság. Egy napon a híres sebész, Maisonneuve-nek amputálni kellett egy szegény ördögöt, ki előre ordított még mielőtt megkezdte volna. »Odádom önnek az órát, ha tovább fog tartani a műtét egy perczenél.« A szerencsétlen elfogadta az akut, de nem nyerte meg az órát, mert hamarabb levágták a lábát, mint mi azt leírjuk. Levágni a kart a váll magasságában igen bajos egy műtét. Egy német sebész Langenbeck két perc alatt végeztette ezt! Egszer egy fiatal orvos felkereste őt a kórházban, épen mikor egy ilyen fajta műtét készült végrehajtani. Hogy egy mvzduletát se veszítse el a híres sebésznek, levette szemüvegét, hogy megöröjje azt. Mire

lunk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Biharmegye érdekeit védve, e mellett hű tükre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb fővárosi eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városairól.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A »TISZANTUL« szerkesztősége és kiadóhivatala

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre	—	—	—	16 kor.
Negyedévre	—	—	—	4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre	—	—	—	20 kor.
Negyedévre	—	—	—	5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre	—	—	—	24 kor.
Negyedévre	—	—	—	6 »

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 2. Rendkívüli városi közgyűlés. d. u. 8 órakor.

Október 2. Az orvos-egylet szakulése d. u. 5 órakor a bábaképző-intézetben.

Október 4. Iparos ifjak szüreti mulatsága a Fekete Sasban.

Október 4. Réti népkör mulatsága.

Október 8. Szmracsányi Pál lat. szert. püspök installációja.

Október 12. Szüret a nagyvárad hegyen.

Október 15. A biharmegyei elmekórház megnyitása.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlítsen sziveskedjenek.

ujból orrára igazította, a páciens karja levágva hevert az asztalon.

Azonban amily ügyesek voltak az operálásban, oly tehetetlenek voltak az érzéketlenítés terén. Ma persze mindez egész másképp van. Elég egy kis kloroform, vagy éter. Mindkettő, ha belélegzi a beteg, úgy elaltatja őt, hogy érzéketlenül, tehetetlenül fekszik az asztalon, mialatt az orvos szurja, vágja, metszi, fűrészezi a csontot, bevarrja a húsát. Az ébredésnél, az operálás végén, a beteg semmire se emlékszik vissza. A kloroformnak köszönhetni, hogy a doktorok hosszú és bonyodalmas műtéket végezhetnek, melyek bámulatunkat érdemlik meg. A kokain, melyet a koka növény leveleiből készítenek,* anélkül, hogy elaltatna, érzéketleníti az idegeket, úgy hogy pl. a fogorvosok fájdalom nélküli foghuzást végezhetnek vele. Némely sebészek, mint Reclus, daganatok vagy genyenyedt részek eltávolításánál is alkalmazzák azt. Ma tehát azon nem közönséges látványnak is lehetünk tanni, hogy a páciens társalog és szivarozik, mialatt a sebész fűrészezi a lábát vagy vágja a czombját!

Minden arra mutat, hogy egykor meg lehet szüntetni a fájdalmat a nélkül, hogy kloroformot vagy kokaint alkalmazzunk. Leduc pl.

* A kokain legnevezetesebb hatását Koller fűdözte fel Bécsben, 1884-ben, tehát alig 19 éve. Ha azt t. i. két százalékos oldatban a nyákhártyákon alkalmazzuk, érzéketlenség következik be 3—5 perc múlva, s ez 10—80 percig is eltart, ecseteléssel pedig tovább is fenntartható.

* **A király nevenapja.** Holnapután, vasárnap lesz O Felsője első *Ferencz József* apostoli királyunk névünnepe. Ez alkalomból a székesegyházban délelőtt 9 órakor hálaadó szent mise lesz, melyre *Vinkler József* vál. püspök káptalani helynök hivatalos uton meghívta a hatóságokat, hivatalokat. A hálaadó szent misét valószínűleg *Vinkler* püspök maga fogja mondani, nagy segédlettel. A középületeken nemzeti zászlók fogják hirdetni az ünnepet.

* **A kath. kör Szmracsányi püspök beiktatásán.** Hatóságok, testületek mind megmozdultak, hogy *Szmracsányi Pál* 5. Excenziájának Szent László városának lat. szert. püspöki székébe csütörtökön fényes ünnepségek között tartandó beiktatási ünnepélyén megjelenjenek s hódolatukat az új főpásztor előtt bemutassák. Tegnap a nagyváradai katolikus kör vezetőségétől kaptuk a következő értesítést:

Az igazgató választmány megbizásából tisztelettel hozom a *katolikus kör* tagjainak becses tudomására, hogy *Szmracsányi Pál* megyei püspök urunk 5. Nagyméltóságának f. hó 8-án tartandó ünnepélyes installációja alkalmával katolikus körünk is be fogja hódolatát mutatni.

Körünk tagjait méltóságos és főd *Falotay* László egyh. elnök, praelatus ur fogja főpásztorunk elé vezetni.

A tisztelők sorában részt vehet a körnek minden tagja.

A tisztelgés ideje és sorrendje a *Tiszántúli*-ban lesz közzétéve.

Nagyváradon, 1903 okt. 1.

Dr. Imrik Gusztáv,
egy. titkár.

* **A jogászfjúság s a Deák-ünnep.** A nagyváradai kir. kath. jogakadémia polgáriai között élénk visszhangot keltett az a gyönyörű hazafias felhívás, melyben dr. *Bozóky* Alajos kir. tanácsos, jogakad. igazgató a haza bölcse *Deák* Ferencz születésének 100-ik évfordulójának méltó megünneplésére hívja fel az ifjúságot. Az ifjúság olvasóköre legközelebb megalakítja az ünnepély-rendező bizottságot, mely hivatalos lesz a Deák-ünnep műsorát megállapítani s a szükséges rendezési munkálatokat végezni. Az ifjúság a nagy férfiuhoz méltó nagyszabású ünnepség rendezését vette tervbe s határnapul október 17-ét a százados évforduló napját tűzte ki.

kísérlettel bebizonyította, hogy villamos árammal is el lehet egy nyulat vagy kutyát altatni, illetőleg érzéketleníteni. Regnier és Didsbury fájdalomtalan fogbuzást praktizálnak elektromossággal.

Nemcsak a sebészek, a helyógyászok is föl vannak fegyverkezve a fájdalom ellen viselt küzdelemre. Fejfájás hasgatja a fejedet? Egy kis doboz antipirin véget vet annak egy fertályóra alatt. Vagy ott egy beteg, ki vonaglik a fájdalomtól, kövek képződve a májában: a morfiom megteszi a csudát, hogy a kövek kitakarodnak, anélkül, hogy a beteg érezné azt. Azonban, ha az orvosi tudomány sok fájdalmat meg is szüntet, vagy enyhít, minden fizikai fájdalmat még sem szüntethet meg a föld színén. Nemcsak azért, mert ezek az érzéketlenítő szerek: kloroform, kokain, antipirin, morfiom egyuttal mérgek is, melyeket a legnagyobb elővigyázattal kell alkalmazni, hanem azért is, mert a fájdalomnak erkölcsi szerepe mellett megvan a maga fizikai rendeltetése is, még pedig saját testi jólétünk érdekében. A föld, részben mindig »siralomvölgye« marad s nagyon sok fájdalomnak lesz a »türelmfü« egyedül gyógyszere.

* **Október 6.** A magyar történelem egyik leggyászosabb lapjára van írva október 6-ika, midőn a magyar nemzet legjobbjai, a dicső idők hősei vértanu halált szenvedtek a haza szabadságáért, az aradi Golgothán. A magyar nemzet hálás kegyelettel emlékezik meg, minden évben a 13 vértanuról, s imát bocsát a Mindenhatóhoz, aki annyi balsorsban egy ezredéven át megvédte a magyar nemzetet. Ez évben is kigyulnak október 6-án a kegyelet fátylái az aradi Golgothán, a templomokban pedig gyászmiséket tartanak a nemzet vértanuiért. Nagyváradon október 6-án délelőtt 9 órakor a Szent László-templomban lesz a requiem. A jogakadémiai ifjúság pedig Nagy Sándor 48-as tábornok emléktáblájánál rójjja le kegyeletét.

* **A katolikus kör einöksége** ez uton hozza tudomására a kör t. tagjainak, hogy a könyvtár a mai napon megnyílik s ezentul a szokott napon s órában mindenkor a tagok rendelkezésére fog állani.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma, pénteken, október hó 2-án délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tart. A gyűlést abból az alkalomból hívták egybe, hogy megállapítsák a módosított arra vonatkozólag, mikép vegyen részt Nagyvárad város törvényhatósága *Szmracsányi Pál* nagyváradai I. sz. katolikus püspök beiktatási ünnepélyén, október hó 8. án.

* **A Wagner-szobor leleplezése.** Berlinből táviratilag jelentik nekünk: A Wagner Richárd emlékszobor leleplezésének ünnepségeit tegnap kezdték meg egy, a birodalmi tanács épületében rendezett fogadóestélyivel. Jelen voltak a többek között Frigyes Henrik porosz herceg, Anthes külügyi államtitkár, báró Richtofen, Stúd tanügyminiszter, báró Stengel pénzügyminiszter, dr. Stueben gyarmattügyi igazgató, dr. Klügman a Hanza városok követe, gróf Hochberg főintendáns, magas katonai személyiségek, kiváló pénzemberek és művészek. Kiváló művészek nagy tetszéssel fogadott előadásai után a lipcei filharmóniai zenekar hangjai mellett sétatangverseny volt.

† **Kucsovsky Lajos.** A káptalan halottjának, boldog emlékü *Kucsovsky* Lajos kánonknak végrendeletét kihirdették, melynek rendelkezése szerint a szeminárium és a káptalani szegényalap lett örököse. Az elhunynak földi maradványait ma hozza el Kőszegről a vonat s itt ravatalra téve, szombaton lesz a temetés.

* **A fuvaroskocsisok sztrájkja** ma teljesen megszűnt. A tegnapi véres avargások következtében ugyanis Rudnay Béla főkapitány a sztrájkanyagát megszüntette, mire estefelé a sztrájkbizottság sietve elfogadta a munkaadók engedményét s kimondotta a sztrájk megszűnését. Ma korán reggel mintegy kétezer kocsis gyűlt össze a sztrájkanyagán, ahol a kiküldött békéltető-bizottság egy tagja tudomásukra adta, hogy miben egyeztek meg a munkaadókkal s figyelmeztette a megjelenteket, hogy a sztrájk megszűnt. Az egybegyűlt kocsisok elhatározták, hogy súlyosan megsérült társaik számára egymás között gyűjtést indítanak.

* **II. Rákóczy Ferencz imája.** II. Rákóczy Ferencz írta 1703-ban a kurucz-sereg számára az itt következő gyönyörű imát, melynek egykori kézírati másolata Győrvarmegye levéltárában fekszik. A latin nyelvű szöveg elé ezt írta cím gyóránt a néhai másoló: »Francisci Rákóczy de Felső Vadász, Dei Gratia Principis, et I. Comitatus de Saros Supremi et Perpetui Comitatus a Se pro Mensura Gratiac concepta Suppl-x Precatio, qua Domini sub faciem quotidie exorare solebat. — Eutom Praclio publica eum in finem, ut Imperio Ejus subjacens Exercitus Ungaricus Vestigia sui clementissimi Principis, ac Domini non indevoté

praecando asvescat. Quae fuit hujus Tenoris. A° 1703. A szép ima Zoltán Vilmos levéltáros fordításában így szól:

Uristen! Igazság kufteje és kimerithetetlen forrása a kegyelemnek, ki parancsairól megfeledezett népedet néhanapján a szolgaság jármával sújtod, hogy megtörvén gögijét, a mint neki a büntetésben igazságot, úgy a megbocsátásban újból kegyelmet nyujts: bevalljuk, Uram, őseink nyughatatlanságát, beismerjük mindennapi vétkeinket, a melyekkel ellened támadván, ostorodat valóban megérdemeljük; rászolgáltunk, Uram, hogy nemzetünk dicsősége elenyésszék s gyermekeink idegen nép járma alatt görnyedjenek, méltók vagyunk, hogy magunk szakadván, eredetünk emlékezete és nemzetünk neve feledésbe merüljön, mivel elhajoltunk Tőled, Istenünktől és Urunktól. Mindazonáltal, oh Uram, tekintsd a nyomoruság ez örvényébe hullott népednek sóhaját, hallgasd meg a szegények, az özvegyek, az árvák Hozzád felsíró jajkiáltását, tekintsd a bűnhődésre kész ártatlanok kiontott véréit, s ne feledekezzél meg irgalmasságod cselekedeteiről, melyekkel hajdan szolgaságba sanyló választott népedet elárasztani kegyes voltál. Es ha lelkeinkben lángra lobbatod felszabadulásunk vágyának tüzeit, vezérelj cselekedeteinket, erősítsd meg karjainkat, élesítsd fegyvereinket, hogy kegyes akaratodnak egyesült erővel szolgálhassunk. Adj, Uram, azoknak, kiket vezéreinkül rendeltél, a rendelkezésben bölcseséget, a balsorsban bátorságot, a szerencsében mérséklést, hogy végzéseid utján haladjanak. Jelöld ki, Uram, tábornokaink határát és azt körülvevén irgalmasságod köntösével, óvd meg az ellenség cseleitől, s tized el az álmat a virrasztók szemérről, nehogy készületlenül találtsunk. A Te angyalod legyen a mi örök és vezetőnk a csatában, a ki szétszórja a fegyverek golyóit, s valamint Izraelt szárazan átvitte a tengeren, úgy vezessen át bennünket sértetlenül ellenségeink tömegén. Add végül, Urunk és legkegyelmesebb Atyánk, hogy felvétetvén néped kebelébe, rendelkezésed útjáról le ne térjünk, hanem igazságtételeid őreivé levén, utunk nyugalomban és békességben vezessen Tehozzád, ki végtelen kegyelmednél fogva azt akartad, hogy a szolgaságból kiszabadíttassunk és megváltassunk. A mi Urunk Jézus Krisztus által, ki a Szentháromságban veled él és uralkodik, mindörökkön örökké. Amen.

* **A színügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város színügyi bizottsága holnap, szombaton délután 4 órakor ülést tart, amelyen az október havi műsort tárgyalják.

* **A gyilkos halála.** Gulyács község lakosait kettős gyilkossági eset tartja izgalomban pár nap óta. A szomorú esetnek, melynek két fiatal élet esett áldozatul, tudósítónk az alábbi részleteit közli: Gajda Miklós odaváló legény a tavasz óta járogatott Gutti B riskához, akit feleségül akart venni. A szerelmesek azonban pár hét előtt valami miatt összekocczantak és Gajda elmaradt a háztól. Ezt az alkalmat felhasználta Juhász István odaváló legény, aki ettől kezdve szenvedélyesen kezdett udvarolni Gutti Borisnak s minden este együtt turbékoltak a kapuban. Kedden este is ott állott Juhász István a Gutti Borisék kapujában. Atölelve tartotta a leány derekát, amikor lövés dördült el az utcán és a leány éles sikoltással összeesett. Juhász a sötétség daczára is észrevette a gyilkost, amint menekült. Utána rohant s a lövés zajára előfutott néhány emberrel együtt üldözőbe vette a gyilkost, aki a Tisza felé menekülve a fűzest iparkodott elérni. Már majdnem elérték, mikor a menekülő megbotlott és elesett. Mire felugrott, mellette termett Juhász is, aki egy éles pengéjű késsel nyakszirtén szurta a gyilkost s ennek következtében a megszurtt ember pár pillanat alatt meghalt. A vizsgálat megállapította, hogy a lövés Juhász Istvánnak, a csábitónak volt száruva, de véletlenül a leányt érte, akit szíven talált a golyó és megölte. A gyilkos legényt halva szállították be a faluba s egyelőre a halottas kamrában helyezték el, ahol a hivatalos boncolást fogják megejteni. Juhászt a csendőrség tartóztatta.

* A megye képviselői az installáczió. Biharvármegye szeptemberi közgyűlésén, — mint annak idején megirték — elhatározta, hogy Szmracsányi püspök ünnepies beiktatásán üdvözlő küldöttséget meneszt Nagyvárad új főpapjához Beöthy László főispán vezetésével. Az üdvözlő küldöttség tagjait tegnap értesítették a megtisztelő megbízatásról. A biharvármegyei küldöttség névsora a következő:

Tisza István gróf, Miskolczy Imre, Tisza Kálmán gróf, Zathureczky István, Szunyogh Szabolcs, Fráter Barnabás, ifj. Nadányi Miklós, Fráter Béla, Leszkay Gyula, Klobusiczky Géza, Noszlopy Gyula, Papp János, Széchényi Jenő, Wallner Odón, Olasz Elemér, Lovassy Ferencz, Platthy Miklós, Szunyogh Zoltán, Vidovich György, Markovics Antal, Bernáth István, Telegdi József, Bujanovich Béla, Klobusiczky Béla, Tóth Mihály, Stubenberg József gróf, Fetsner Antal, Des Echerolles-Kruspér Sándor, Radnai Farkas, Böllöny József, Zichy Odón gróf, Szikszay Lajos, Tamásfalvi Thury Ignác, Beöthy Pál, Schwartz Ferencz, Orley Kálmán, Rigó Ferencz, Czifra Gerő és Keszthelyi Zoltán.

* Olvasóajátosság. Még XIII. Leó pápa rendelte el, hogy október hó folyamán szent olvasóajátosságok tartassanak világszerte a kereszténység ügyének jobbrafordulásáért. Mivel X. Pius pápa e'ldjének ezen rendeletét fentartotta, a szent olvasóajátosságok ez évben is megtartotnak. A nagyváradi r. kath. templomokban a reggeli szent misékkal kapcsolatosan tartatnak meg a szent olvasóajátosságok.

* Halálozás. Nagyvárad egy régi derék, jómódu iparos polgára hunyt el tegnap délután hirtelen, bár hosszabb ideje betegeskedett. Borsos József költőverő az elhunyt, kinek a Teleky-utcai saját házában volt virágzó költőműködése. Hasznos és tevékeny választmányi tagja volt a 48-as népkörnek. Temetése holnap lesz.

* Városi tisztviselők megtagadták az adófizetést. Előre bocsátjuk, hogy nem Nagyváradon, hanem a vértanúk városában Aradon történt meg ez az eset. Tudvalevő, hogy a köztisztviselők fizetéséből minden hó elsején arányos részletben szokta az állam, illetve városi pénztár az állami és egyéb adókat levonni s csak a többletet fizetik ki a nyugta ellenében. Hogy ez a mai politikai helyzet közepette — mikor a Kárpátoktól Adriáig ez a jelszó, hogy »nem adózunk« — meg ne történnék, Arad városi tisztviselői karának egy tekintélyes része október havi fizetési nyugtájára rávezette ezt az erélyes nyilatkozatot: »Tiltakozunk ellene, hogy az állami adót levonják«. Bund Dzsó főszámvevő kezéhez véve a nyugtákat s olvasva e sorokat, megtagadta a nyugták számfejtését, mire a hivatalnokok a polgármesternél tettek jelentést. Institoris Kálmán polgármester a panasz alapján utasította a főszámvevőt kötelesege teljesítésére s egyben felvilágosította, hogy mindenkinek, még a köztisztviselőnek is van joga az adófizetést jelen körülmények között megtagadni.

* Egy leány tűzhalála. Faludy Erzsike, egy győri özeveg asszonynek egyetlen leánya, nélkülözéssel átküzdött tanulmányi éveit az idén fejezte be. Megszerezte a tanítói diplomát, melylyel kezében nemcsak a maga, hanem ed-sanyja részére is megakart keresni a kenyeret. Faludy Erzsike e hó 15-ike körül vált el edesanyjától, Kutilik István Istvánhutai állomásfőnök gyermekei mellett nevelőnői állást kapott. Az anya nehezen engedte el alig 19 éves feltűnő szép leányát, mert féltette. Faludy Erzsike nem csak a gyermekekkel foglalkozkodott, hanem a gazdaság körül is szívesen segédkezett. Így tett az e napokban megtartott nagymosás alkalmával is. A mosókonyhában a tűzes katlan mellé állt és nem vette észre, hogy annak ajtaján kicsapó lángtól ruhája lángott fogott. Mikor a veszély tu-

datára ébredt, akkor már késő volt. Ruhája lángban állott és érezte az égési sebek sajnó fájdalmát. Teljesen elvesztette lélekjelenlétét, az udvarra rohant, ahol a lárájára összeszaladt emberek oltották el rajta a tüzet. A szerencsétlen leány súlyos égési sebeket szenvedett, melyekkel a krompachi gyári kórházba szállították. Az orvosok gyógykezelése nem volt képes a leányt az életnek megmenteni. Meghalt szegény, mielőtt még élt volna. Aki látta, el voltak ragadtatva a gyönyörű, jólelkű leánytól, akinek tragikus halála mindenkiben a legnagyobb részvétet keltette. Vasárnap temették el Faludy Erzsikét Istvánhután.

* Harc az adó megtagadás miatt. A hunyvármegyei Boica községében botrányos eset történt kedden délután. A község képviselő-testülete közgyűlést tartott kedden délután. Ez alkalommal egy Kardos Lajos nevű malomtulajdonos szóba hozta, hogy az elöljáróság ne fogadja el azt az állami adót sem, amelyet önkéntesen fizetnek be. Kardos indítványát támogatta még négy-öt magyar képviselő, mire felugrott Triposán György román pap és heves hangon támadt az indítványozó és a többi magyarokra; összeesküvőknek, rebeliseknek nevezte őket, mondván, hogy nemsokára itt lesz egy második negyvennyolcz, de akkor a magyarok még annyi elnézésre sem számíthatnak, mint régen. A pópát Kardos az illetlen és sértő kifejezések miatt még a beszéd közben arcizlított. Erre felugráltak az oláhok, késeket rántottak elő s azzal támadtak az öt magyar képviselőre, akik székekkel védekeztek. A pápa az általa felbízott néppel utánuk nyomult s amint az utcára értek, kiadta a jelszót, hogy a magyarokat el kell pusztítani. Az oláhok nemsokára fajszevel felfegyverkezve csoportosultak, hogy Kardos házához induljanak. Ekkor érkezett meg négy csendőrc kocsin. A mikor a tömeg a csendőrcöket meglátta, szétfutott, úgy hogy a csendőrcöknek csak nagynehezen sikerült a főkolompókat, köztük a lázító papot is feltalálni, a kiket aztán letartóztattak.

* A Zolnay — Formanek-affér. A két fél segédei — Lengyel Zoltán és Kubik Béla Zolnay és Schneider százados és Khun főhadnagy Formanek részéről — tegnap délelőtt állapították meg a délután megvívandó parbaj feltételeit. Formanek főhadnagy tegnap reggel érkezett Budapestre.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét Szabó és Hajnal jóhírű fűszerkereskedő cég lapunk mai számában levő hirdetésére. 117

x Érdekes meglepetésben részesül mindenki, ki megtekintti Wallerstein Fülöp Fiai nagy áruházat, (Nagyvárad, Bémer tér) mert valóban meglepetés számba megy ott az őszi és téli idényre megérkezett újdonságok jó és olcsósága valamint a pontos és szolid kiszolgálás, melyben a közönség részesül. A cég régi jó hírneve is már magában véve elég biztositást szolgáltat arra nézve, hogy mindenki bizalommal forduljon hozzá. Mi magunk részéről ez uton ajánljuk olvasóink figyelmébe e hazai versenyképes céget. Bővebb felvilágosítással szolgál a cég lapunk mai számában közölt hirdetése. 405.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét Oppenheim F. Vilmos kosáráru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

IRODALOM.

Katholikus Szemle. A Szent István-Társulat kiváló folyóiratának ez évi szeptemberi füzetje a következő érdekes és magas színvonalon álló tartalommal jelent meg:

Az egyházi index és támadó. Rott Nándor dr.-tól. Katholikus népoktatás. Viatostól. Füg-

getlen erkölcs. Struckner János dr.-tól. A keresztény világ legnagyobb szónokai. IV. Rézbányay József dr.-tól. Masolino. Tarcsay Györgytől. Oszi dalok. Vértesy Gyulától. Aldott küzdelem, (költemény.) Bán Aladártól. Művészeti szemle. Fieber Henriktől. Katholikus egyetem. Mihályfi Akos dr.-tól. Könyvismertetések és bírálatok.

Az egyre jobban haladó és fejlődő folyóiratot Mihályfi Akos dr. szerkeszti igazán mintaszerűen. A Szent István-Társulat tagjai ingyen kapják, nem tagok részére előfizetési ára 10 korona.

Igazságszolgáltatás.

A feketebátori gyilkosság.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Mult számunkban részletes tudósítást hoztunk a feketebátori gyilkosságról, melynek esküdtszéki tárgyalását tegnap folytatta az esküdtbíróóság. 29 tanut hallgattak ki összesen, aki nagyobb része lényegtelen vallomást tett. Rád János, akit mint szemtanút hallgatott ki a törvényszék, ingadozó s megbízhatlan vallomásával csak bonyodalmasabbá tette a rejtélyes bűnesetet.

A tanúhallgatások késő estig tartottak.

A bizonyítási eljárás befejezése után az esküdtökhöz intézendő kérdéseket állapították meg. E kérdések egyike Pancsa Györgyöt halált okozó súlyos testisértés bűntettében mint bűnrészt kérdezi bűnösnek.

A másik kérdés pedig: bűnös-e Faur András a halált okozó súlyos testisértés bűntettében.

A kérdések megállapítása után a tárgyalás folytatását ma reggel 9 órára halasztották.

Gyilkosságért egy havi fogház.

Jogász olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja az alábbi érdekes hír. Az aradi kir. törvényszék csupán egy havi fogházat mért egy gyilkos legényre, ki anyja szeretőjét ölte meg. Az áldozat ugyanis Riesz Bálint, széltiben hoszszában azt hangoztatta, hogy neki a vádlott Kurth György edes anyjával több évvel ezelőtt szerelmi viszonya volt. A mult év december hó 7 és 8-ika közötti éjjel Riesz betörte Kurthék ablakát. A fiatal Kurth fölöltözött erre, a korcsmába ment a tettes után. Miután meggyőződött róla, hogy Riesz Bálint lehetett csak, aki ott ült az egyik asztalnál és fennem dicsekedett régi viszonyaival, annyira elkeseredett, hogy meglesve áldozatát a korcsma ajtajában, egy kapával úgy fejbe vágta, hogy az nyomban szörnyet halt. A bíróság számos erkölcsi momentumot véve figyelembe, csupán 1 havi fogházat mért a tettesre.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Péntek: Bob herczeg.

Szombat: Ejjeli menedékhely.

Vasárnap: d. u. Régi szerető. Este: Ejjeli menedékhely.

Az első előadás. A diadalmas „Bob herczeg“ nyitja meg a Szigligeti-Színház új szezonát. Az operett czimszerepét Hailer Irma,

Annet Parlagi Kornélia játssa. A beteg Agnelly Irén kis szerepét H. Czene Stefánia veszi át ma estére.

Az első premiér. Szombaton este, második estéjén az új szezonnak, nevezetes darab kerül bemutatásra a Szigligeti-színházban. Maxim Gorkij *Éjjeli menedékhelye*-e, melyet modern berlini színészek játszottak először a magyar közönség előtt, emlékezetes művészetükkel megtermékenyítve a magyar színészetet is, kik vetekedve, lelkesedéssel fogtak s fognak mind-úribben a zseniálisan szinpadra dobott hatalmas életkép ábrázolásához. A nagyváradi színház színészei is minden erejükkel, tehetségükkel készültek el a világhírű darabra, melyet vasárnap meg fognak ismételni. A darab szereposztása a következő:

Kosztülv, az éjjeli szállás tulajdonosa	— — — —	Sziklay Miklós
Vaszilisa Karponovna	— — — —	László Irén
Natása	— — — —	K. Kápolnay J.
Medvjegyev rendőr	— — — —	Szathmáry Arpad
Vajszka Pepel	— — — —	Keszler Ede
Klescs Andrej Mitrics	— — — —	Szarvasi Soma
Anna	— — — —	Pataky Vilma
Nisztya	— — — —	E. Kováts M.
Kvásznya koza	— — — —	Benkő Jolán
Dubnov	— — — —	Béreczy
A báró	— — — —	Krasznay
A színész	— — — —	Tóth Elek
Szatin	— — — —	Désy
Aljoska	— — — —	Szőke
Luka	— — — —	Bognár
Félrenyaku	— — — —	Csatár
A tatár	— — — —	Vank

A darabot Somogyi Károly fogja rendezni.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 1. Bérletszám 1. (páratlan.)

Ma pénteken, 1903. október 2-án:

BOB HERCZEG.

Nagy operette.

S Z E M É L Y E K.

A királynő	— — — —	T. Pogány Janka
György herceg, a fia (Bob herceg)	— — — —	Haller Irma
Victoria, hercegnő	— — — —	H. Czene Stefi
Lord Lancaster, gárda kapitány	— — — —	Békefi Lajos
Pomponius, a herceg nevelője	— — — —	Béreczy Gyula
Hopmester	— — — —	Szathmáry Arpad
Tom bátya	— — — —	Perényi József
Plumpuding, borbély	— — — —	Horváth Kálmán
Annie, Tom leánya	— — — —	Parlagi Kornélia
Testőrhadnagy	— — — —	Deésy Alfréd
Táncmester	— — — —	Sziklay Miklós

HELYARAK: Nagypáholy 10 kr., földszinti és első emeleti páholy 9 frt. Másodemeleti páholy 6 forint. Zsölye 2 frt 25 kr. Körszék 1 frt 80 kr. Támlásszék, 1 frt 25 kr. Erkélyülés 1-ső sor 90 kr., közép 2-ik sor 75 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 60 kr. II. emeleti zártzék 45 kr. Földszinti állóhely 75 kr., Diák és katonajegy a földszintre 45 kr. Karzati állóhely 30 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szombaton, október 3-án

Éjjeli menedékhely.

Szinmű.

TAVIRATOK.

Láng Lajos az ügyek élén.

Budapest, okt. 2. (Saját tud. táv.) A király Láng Lajos kereskedelemügyi minisztert bizta meg az ügyek ideiglenes

vezetésével. Csütörtökön ugyanis Héderváry lemondása után a kabinetiroda főnöke a király megbízásából felszólította Héderváryt, hogy hélfőig, míg a czár Bécsben marad, vezesse ideiglenesen az ügyeket. Este Héderváry határozott lemondással válaszolt s kijelentette, hogy nem hajlandó az ügyek további vezetésére. A király e határozott visszalépésről értesülve utasította a kabinetiroda főnökét, hogy Lukácsot vagy Láng Lajos kereskedelemügyi minisztert szólítsa fel az ügyek vezetésére. Lukács László szolidaritást vállalt Héderváryval s így maradt Láng Lajos, aki tekintettel a súlyos helyzetre, elfogadta a megbízást.

Barabás Béla üdvözlése.

Kecskemét, okt. 2. A kecskeméti függetlenségi párt feliratilag üdvözölte Barabás Bélát a képviselőházban az utóbbi időben kifejtett szerepléséért. E feliratban lelkesedéssel buzdítják az ellenzék vezérét, kifejtve, hogy mennyire együtt éreznek Barabás működésével.

Formanek párbaja.

Budapest, okt. 2. (Saját tud. táv.) Formanek mérkőzése holnap fél 2 órakor lesz a Fodor-féle vívóteremben. A párbaj feltételei: lovassági kard bandage nélkül.

A szerb zavarok.

Belgrád, október 1. A radikális pártok között tárgyalások folynak a skupstina elnökségének megválasztása körül, hogy aztán a kormány megalakítására kerüljön a sor. Valószínű, hogy Szimics lesz az elnök, a két alenői állásra pedig szélső radikálisokat fogna megválasztani.

Ha Gruics lesz a miniszterelnök, akkor a kormány előreláthatólag így fog megalakulni:

Protucs, belügyminiszter.
Pecsu, pénzügy.
Putnik tábornok vagy **Stankovics** ezredes, hadügy.
Nikolics vagy **Szimics**, külügy.
Stojanovics, tanügy.
Stanjovics, kereskedelem.
Todorovics, közmunkaügy.
Nikolics ügyvéd igazságügy.
 E névsorban szereplők majdnem kivétel nélkül a mérsékelt radikálisokhoz tartoznak.

Belgrád, okt. 2. A Mail Journal érdekes felhívást közöl egy tényleges szolgálatban álló katonatiszt tollából. A cikk felszólítja a skupstinát, hogy határozzon a felett, helyesli-e, avagy elítéli a június 11-iki királygyilkosságot. Ha a skupstina helyesli azt, akkor azok a tiszték, akik nem tudnak megbarátkozni a történetekkel, lépjenek ki a hadsereg kötelékéből, ha azonban a skupstina kimondja, hogy elítéli a június 11-én történeteket, akkor a honmentőkön a sor, hogy letegyék a kardbojtot és a tisztí egyenruhát. (M. T. I.)

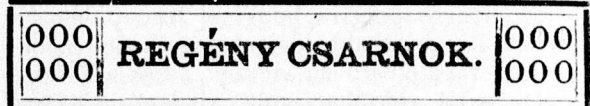
Az angol kormányválság.

London, október 1. A ma este megjelent felhivatalos közlemény konstatálni fogja, hogy a kormányválságot még nem sikerült megoldani s csak a jövő héten remélhető a kabinet megalakulása. A sajtó sűrűn foglalkozik a király személyes beavatkozásával s különböző híresztelések keltek szárnyra a királynak a kabinetalakítására irányuló fáradozásairól. Ezek közül csak az hiteles, hogy a király egész

határozottsággal kijelentette, hogy a hadügyminiszteriumban rendet akar látni. A lapok egy részes némely politika ipárttöredékekalkotmányellenesnek tartják a király személyes beavatkozását, jóllehet az szigorúan megfelel a brit alkotmányos elveknek. Nem valószínű, hogy lord Milnernek kedve volt a Balfour-kabinetet megmenteni, noha tegnap hosszasan tanácskozott Balfourral, azután a király meghívására Balmoralba utazott. A kormány ez év vége előtt nem is gondol a parlament feloszlatására. (M. T. I.)

Az osztrák-magyar követ a szerb királynál.

Belgrád, október 1. Dumba osztrák-magyar követ kihallgatáson volt a királynál s biztosította Péter királyt Ausztri-Magyarország jóakaratóról, egyuttal sajnálkozását fejezte ki a felett, hogy a szerb sajtó egy része állandóan támadja Ausztriát. Péter király azt felelte a követnek, hogy át van hatva a két szomszédos állam közt való jó viszony szükségétől, melyre Szerbiát gazdasági érdekei is utalják. A kihallgatást, noha csak kevés részlet szivárgott ki felőle. élénken kommentálják. Jellemző, hogy azok a lapok, amelyek tegnap még kiméletlenül támadták Ausztriát, ma reggeli számukban már rokonszenves hangon írnak róla. (M. T. I.)

S o r s j á t é k.

Regény.

Írta: Stella (Szőke Berta.)

88.

— Én azt úgy értelmeztem, ha a bíró ur tett-e valami kötelező ígéretet vagy sem. S mivel tagadó választ kaptam, nem is képzeltem hogy egy okos, modern leány, holmi regénybeillő reménytelen szerelem miatt eméssze magát mert felteszem Láposiról, hogy nem fog magával szerelmi komédiát játszani minden komoly szándék nélkül, vagy . . .

— O nem játszotta a szerelmet soha, mi közöttünk efféleről egyáltalában szó sem volt. Hogy én mit érzek, vagy egyáltalán érzek-e az egészen különálló dolog.

— Bizonyos fokú lelkiismeretlenség kell hozzá, egy leány elől elzárni az utat, egyenes, tiszta jellemű ember . . .

— Hogy a jelleméhez szó nem fér, arról győződjék meg nagysád saját szemével — szölt bántódva s átnyújtotta az alig fél óra előtt kapott levelet.

Mércziné figyelmesen olvasta végig a hosszú levelet. Hosszu szünet után szólalt meg ismét.

— Szegény gyermek és ezek daczára szereti őt?

— Hát van okom az ellenkezőre? Az ő tiszta, egyenes jelleme, csak még fokozza irántai érzelmemet. Ha nyomorultan gyáván viselkedik, egyszerűen megvetem s nem érdekesítem egy gondolatra sem többé, de így . . .

— Mit fog neki válaszolni?

— Semmit!

— Azt nem szabad tennie, ha most megszakítja vele az összeköttetést, mindent észrevesz és ez bizonyára nem szeretné, vagy . . .

— Nem tudom mit fogok tenni, nem tudok gondolkozni, fejem szédül, szívem . . .

— Jöjjön — mondta részvétellel, künn igen kellémes, teszünk egy sétakocsizást, a friss levegő jót fog tenni.

— Nehány perc mulva az ajtó előtt toporzéskolt a két tüzes sárkány, mely esakhamar tova röpté őket.

A Gizella telepen sugtak-bugtak az emberek. Kovácsról, kit mindenki szeretett jó kedélyeért, barátságos modoráért, egyszerre az a hír ter-

jedt el, hogy elment. Találgatták ennek az okát sokáig, de hiába, nem tudtak rájönni. Sajnálták mindenfelé. Takarítónóját sokat zaklatták kérdésekkel, azonban nem tudtak meg többet, mint hogy el akart menni, de mivel fizetését megjavították, továbbra maradt. Csak azon csodálkoztak, hogy olyan szomorúan jár-kezel közöttük, szokatlan volt nekik a különben mindig tréfás ember komolysága. A fiatal ember e kedélyváltozása ismét sok beszédre adott okot. A derék takarítónő, aki igen élénk phantasiával volt megáldva, a töprengésnek véget vetett csakhamar; elmesélte a nála esténként összegyűlekező asszonyoknak, hogy ura szerelmes a nevelőnőbe, de az tudni sem akar róla.

— Az a kórus — mondta megvetően — mintha nem megnyalhatná mind a tiz ujját utána! Olyan jó ember, mellette nagysága lehetne, míg így csak...

Márta nem akart nagysága lenni, szomorúan, sápadtan járt-kelt az emberek között, gyakran észre sem véve a jelenlevőket. Kovács-csal ritkán járt, — a tavasz beálltával az esteli összejövetelek véget értek, nappal meg lehetöleg kitért az utjából, fájt látni azt a szemrehányó tekintetet. Más-más csillagot kergetett mindkettőjük — elérhetni azt egyiknek sem volt reménye.

XIX.

Kapocs város tanácsa ezer koronás pályadíjat tűzött ki a készülöfélben levő színházának október elsején leendő megnyitása alkalmára irandó társadalmi sziamüre — jelentette Vajda Miklós leányának — mit szólsz a haladáshoz? Maholnap helyet foglalunk az ország legelőkelőbb városai között.

Mártát ez a rövid hír kihozta lethargiájából. Hetek óta nem dolgozott már semmit, a lapok kéziratait kérő leveleit kedvetlenül tette félfe. Nagy munkája készen hevert fiókjában; abbeli tervének, hogy azt mint a husvéti könyvpiacz egyik újdonságát vigye a közönség elé, még kiviteléhez sem fogott eddig. Sem türelme, sem kedve nem volt hozzá.

A pályázat felrázta télettségéből. Becsvágya felébredt, a díjat el akarta nyerni. Ott akarta látni magát a tapsoló közönség előtt megkoszoruzva, diadalmában.

Pár hó előtt igen sikerült novellája jelent meg az egyik szépirodalmi lapban. Sok dicséretet, sok gratulációt kapott érte. Láposi azt írta neki annak idején, hogy alapeszméjét képezhetné egy igen jó társadalmi szimfónia.

Eleinte kissé merésznek találta ugyan a vállalkozást, de a ki mer, az nyer — gondolta daczosan s csakhamar dologhoz fogott. Nem szölt senkinek tervéről, meg akarta vele lepni szüleit, környezetét. Gyakran támadtak kételyei a vállalkozás sikere fölött, de mindaz addig tartott csupán, amíg tollat fogott. Mihelyst ott ült csendes, nyugalmas szobájában, lerázva a hétköznapi apró bajokat, gondokat s saját külön

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Határidők.

	Budapest, okt. 1.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsdé

	Budapest, okt. 1.
Oszták hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. okt. 1-én.

Magyar aranyjárdék 4	117.75
Magyar koronajárdék	97.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—

Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegyek-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	154.—
Oszták járadék papirban	99.50
Oszták járadék papirban	99.85
Oszták járadék aranyban	119.—
Oszták korona járadék	99.60
Oszták államsorsjegyek	152.—
Oszták magyar bank részvény	15.75
Magyar hitelbankrészvény	705.75
Oszták hitelintézet részvény	646.—
Páti vista	94.95
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.02
Németbirodalmi márka	117.80
Londoni vista	239.20
20 márkás arany	28.48

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1903. szept. hó 29-ik napján tartott vásárbán eladott természetmennyek és élelmi szereknek.

Tiszta buza 14.—13.40. Kétszeres buza 11.40—10.60. Rozs 11.—10.40. Arpa 10.40—9.60.— Zab 10.20—9.60. Tengeri 14.—9.— Borsó 32.—. Lencse 34.—. Bab 15.—. Köleskása 24.—. Burgonya 3.—. 100 kiló lángliszt 25.20. Zsemlyehiszt 24.60. Fehér kenyér liszt 24.40. Barna kenyér liszt 21.40. Széna fuvarral 4.40. Szózott szalonna 156.—. 6 kiló zsup-szalma —.20. 150 dkr. alom-szalma —.12. 1 köbméter bükka 6.30. Tölgyfa 5.80. Cserfa 6.60. 1 kiló marhahus 1.04. 1 kiló öntött gyertya —.80. 1 kiló lámpaolaj —.78. 1 liter ó-bor 1.—. 1 liter új-bor —.68. Pálinka —.72. Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 méterm. kőso 21.50. 1 mm. nyers faggyu 48.—. 1 mm. olvasztott faggyu 68.—. 1 mm. szappan 48.—. 1 mm. birka gyapju —. 1 mm. magyar gyapju —.—. 1 htr ó-bor 60.—. 1 htr új-bor 34.—. 1 mm. méz 1.40. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.—. 1 mm. kendermag 20.—. 1 mm. köles —.—. 1 mm. repce —.—. 1 mm. dió 30.—. 1 mm. mogyoró —.—. 1 mm. aszalt szilva 46.—. 1 kgr. savanyu káposzta —.—. 1 kgr. szalonna 1.60. 1 kgr. sertés hus 1.28. 1 kgr. juh-hus —.80. 1 kgr. vereshagyma —.14. 1 kgr. foghagyma —.54. 1 kgr. bors 2.20. 1 kgr. paprika 3.60. 1 kgr. barna kenyér —.20. 1 ltr kőolaj —.44.

Marha ártáblázat 1903. szept. 29-ről.
 1 pár I-ső rendű jármos ökör 620—710 kor.
 1 pár II-od rendű jármos ökör 520—610 k.
 1 pár III-ad rendű jármos ökör 250—500 k.
 1 drb fejős tehén 110—300 k. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—300 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 130—200 k. 1 drb veres borju 24—52 k. 1 drb fél éves borju 44—76 k. 1 drb egy éves borju 50—82 k. 1 drb két éves borju 74—180 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 114—120 k. 1 pár fél éves sertés 36—5 k. 1 pár egy éves sertés 58—116 k. 1 pár két éves sertés 120—186 k. 1 drb igás ló 160—280 k. 1 pár ökörbőr 40—50 k. 1 pár tehénbőr 26—34 k. 1 pár borjubőr 10—20 k. 1 pár lóbőr 10—20 k.

Forgalmi kimutatás 1903. szept. hó 29-ről. Tisz a buza körülbelül 6600 hltr. Kétszeres buza 1200 hltr. Rozs 1800 hltr. Arpa 600 hltr. Zab 800 hltr. Tengeri 600 hltr. Burgonya 250 hltr.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 98 drb. Félhizott 96 drb. Sovány 250 drb. Süldő 430 drb. Malacz 283 drb. Hizott marha 50 drb. Jármos ökör 880 drb. F-jős tehén 330 drb. Borju 380 drb. Bivaly 22 drb. Juh és kecske 660 drb. Ló 442 drb.

SZERKESZTOI POSTA.

Előfizető. A besorozott és felesketett önkéntesek behívására a politikai helyzet ilyen vagy olyan alakulása semmi befolyással sincs. Akkor kell bevonulni, a mikorra behívását a sorozáskor kérte, ill. a mikorra azóta felsőbb iskolai látogatási bizonyítvány alapján halasztotta. Október közepén tul semmi esetre be nem vonulhat, mert különben nem vehet részt az önkéntesi kikép-

zésnek pontosan összeállított s szigoruan betartott programjában.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utczai Mezey-féle házban egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás f. évi november hó 1-től kiadó.

417

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó ószl szállításra, rendelések már most elfogadhatnak.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szállóeladás.

Csemege szálló kilója 20 kr.

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és czukordinnyekben nagy választék.

Nagy raktár sajt-neműek, prágai sódar, szalámiból. Naponta friss TEA-VAJ 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhírű

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal díjtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számítunk s díjtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Újdonság! Megay Foot-Ball bombái a legkitünőbb csokoládés gourmand-csemege 1 darab 15 kr.

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

307.

Vászon, fehér és asztal neműek, damast áruk elismert legelőnyösebb árban. Tartósságáért kezességet vállalunk. Teljes menyasszonyi kelenyék, remek kivitelben 100 frttól 5000 frttig.

Valódi angol és francia különlegességek, czybelin, schotisch és doubl kelmékben gyönyörű választék — ugyszintén olcsóbb kelmékben is — 120 centiméter széles, már 25 krtól kezdve.

Óriási választék fekete és színes ruha és blous selymekben, sima selymek, minden létező minőség és színben a legolcsóbb árakban.

Remek kivitelű diszek, selyem aplicatio — ehantille és valancien csipkék, fekete fehér és ecru színekben, — kivételes olcsó árakban.

Férfi és gyermek fehérneműk, ingek, kézelők, gallérok, harisnyák, zsebkendők, jäger és trico alsó ruhák nagy választék és nagyon olcsó árakban.

**Egy férfi gallér 10 kr.,
1 pár kézelő 20 kr.**

Berliner és posztó nagy és fél nagy kendők, fejkendők, selyem, chachemir és delainból, selyem, zsenillier, gyapju schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

paplan és matrác

készítetés saját felügyeletünk mellett, gyönyörű kivitelben, továbbá pluss, pique és trico paplanok.

Fiók-üzlet:
Debreczen
Piacz-utca.

Fő-üzlet:
Nagyvárad
Bémer-tér.

Fiók-üzlet:
Kisvárd
László-tér.

ÉRTESETÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy a közelgő **őszi és téli időnyre** raktárunkat nagy mennyiségben a **legujabb és legdivatosabb** árukkal és nagy alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott áruk tulfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az újonnan berendezett női és gyermek confection raktár dús választékban, eredeti modellek.

Salon szőnyegek, futó, velvet tapestry és spárga szőnyegek függönyök, lambrekinok, fali és ágyelő szőnyegek, ágy garnitúrák, **csipke és tüll függönyök**, fehér — cream és ecru színben állandóan óriási választékban és legolcsóbb árakban.

Egy ablak szövet függöny már 95 krért.

Mindennemű bélés áruk és hozzá valók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hozzávaló 1 frt 35 kr.

Teljes csecsemő kelegyék gyönyörű kivitelben igen olcsó árakban.

Kocsi és plüss takarók,

gácsi és brassói pokróczok, méter és darab számra.

Eredeti gyári ár.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.